

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 16ης Ιουλίου 2009*

Στην υπόθεση C-537/07,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Juzgado de lo Social nº 30 de Madrid (Ισπανία) με απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2007, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Δεκεμβρίου 2007, στο πλαίσιο της δίκης

Evangelina Gómez-Limón Sánchez-Camacho

κατά

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

Alcampo SA,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, U. Lohmus (εισηγητή) και A. Arabadjiev, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- το Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), εκπροσωπούμενο από την A. Álvarez Moreno και J. I. del Valle de Joz,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Plaza Cruz,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την T. Harris,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους M. van Beek και L. Lozano Palacios,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελία που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 4ης Δεκεμβρίου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της ρήτρας 2, σημεία 6 και 8, της συμφωνίας-πλαίσιου για τη γονική άδεια που συνήφθη στις 14 Δεκεμβρίου 1995 και προσαρτάται στην οδηγία 96/34/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 1996, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια, που συνήφθη από την UNICE, τη CEEP και τη CES (ΕΕ L 145, σ. 4, στο εξής: συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια) καθώς και της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο δίκης μεταξύ της Ε. Gómez-Limón Sánchez-Camacho, αφενός, και του Instituto Nacional de la Seguridad Social, που είναι ο φορέας κοινωνικής ασφαλίσεως, του Tesoreria General de la Seguridad Social και του πρώην εργοδότη της, Alcampo SA, αφετέρου, σχετικά με δικαιώματα συντάξεως μόνιμης αναπηρίας που απαίτησε η ενδιαφερομένη κατά τη διάρκεια γονικής άδειας.

Νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική ρύθμιση

3 Η πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 79/7 αναφέρει:

«Εκτιμώντας ότι το άρθρο 1 παράγραφος 2 της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 9ης Φεβρουαρίου 1976 περί της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας (ΕΕ L 39, σ. 40), προβλέπει ότι το Συμβούλιο, προκειμένου να εξασφαλίσει την προοδευτική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης, θα εκδώσει [...] διατάξεις που θα καθορίζουν ιδίως το περιεχόμενο, την έκταση και τον τρόπο εφαρμογής της αρχής [...]».

4 Το άρθρο 7 της οδηγίας 79/7 ορίζει:

«1. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια που έχουν τα κράτη μέλη να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της:

α) [...]

β) τα πλεονεκτήματα που παρέχονται επί ασφαλίσεως γήρατος στα πρόσωπα που έχουν αναθρέψει τέκνα. Την απόκτηση δικαιωμάτων επί παροχών μετά από περιόδους διακοπής της εργασίας, λόγω μορφώσεως των τέκνων»

[...]».

- 5 Το άρθρο 2 της οδηγίας 86/378/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης (ΕΕ L 225, σ. 40), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 96/97/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 46, σ. 20, στο εξής: οδηγία 86/378), ορίζει:

«1. Ως επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης θεωρούνται τα συστήματα που δεν διέπονται από την οδηγία 79/7/[...] και που έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση στους εργαζόμενους, μισθωτούς ή ελεύθερους επαγγελματίες, στα πλαίσια μιας επιχείρησης ή ομάδας επιχειρήσεων, ενός οικονομικού κλάδου ή επαγγελματικού ή διεπαγγελματικού τομέα, παροχών που θα προορίζονται να συμπληρώνουν ή να υποκαθιστούν τις παροχές των εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, είτε η υπαγωγή στα συστήματα αυτά είναι υποχρεωτική είτε προαιρετική.

[...]»

- 6 Η οδηγία 96/34 σκοπεί να εφαρμόσει τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια που παρατίθεται στο παράρτημά της.
- 7 Κατά το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη όφειλαν να θέσουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση με την οδηγία το αργότερο στις 3 Ιουνίου 1998.

8 Οι γενικές εκτιμήσεις της συμφωνίας-πλαisiού για τη γονική άδεια αναφέρουν:

«[...]

10. ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέψουν τη διατήρηση των παροχών σε είδος που καταβάλλονται βάσει της ασφάλισης ασθενείας κατά την ελάχιστη διάρκεια της γονικής άδειας
11. [...] τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης, όταν αυτό κριθεί ενδεδειγμένο, λαμβανομένων υπόψη των εθνικών συνθηκών και της δημοσιονομικής κατάστασης, να προβλέψουν τη διατήρηση, ως έχουν, των δικαιωμάτων σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης κατά την ελάχιστη διάρκεια γονικής άδειας

[...]».

9 Η ρήτρα 2 της συμφωνίας-πλαisiού για τη γονική άδεια ορίζει:

- «1. Δυνάμει της παρούσας συμφωνίας, με την επιφύλαξη της ρήτρας 2 παράγραφος 2, παρέχεται ατομικό δικαίωμα γονικής άδειας στους εργαζόμενους, άνδρες και γυναίκες, λόγω γέννησης ή υιοθεσίας παιδιού, ώστε να μπορέσουν να ασχοληθούν με το παιδί αυτό, τουλάχιστον επί τρεις μήνες, μέχρι μιας ορισμένης ηλικίας, η οποία μπορεί να φθάσει μέχρι τα 8 έτη και προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη ή/και τους κοινωνικούς εταίρους.

[...]

3. Οι προϋποθέσεις πρόσβασης και οι τρόποι εφαρμογής της γονικής άδειας ορίζονται από τον νόμο ή/και τις συλλογικές συμβάσεις στα κράτη μέλη, τηρώντας τους ελάχιστους κανόνες της παρούσας συμφωνίας.

[...]

6. Τα κεκτημένα δικαιώματα ή τα δικαιώματα που είναι υπό κτήση από τον εργαζόμενο κατά την ημερομηνία έναρξης της γονικής άδειας διατηρούνται ως έχουν μέχρι τέλους της γονικής άδειας. Με τη λήξη της γονικής άδειας, εφαρμόζονται τα δικαιώματα αυτά, συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών που προέρχονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την εθνική πρακτική.
7. Τα κράτη μέλη ή/και οι κοινωνικοί εταίροι προσδιορίζουν το καθεστώς της σύμβασης ή της εργασιακής σχέσης για την περίοδο της γονικής άδειας.
8. Όλα τα θέματα κοινωνικής ασφάλισης που συνδέονται με την παρούσα συμφωνία θα πρέπει να εξεταστούν και να προσδιοριστούν από τα κράτη μέλη σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της συνέχειας των δικαιωμάτων στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης για τους διάφορους κινδύνους, ιδίως στην υγειονομική περίθαλψη.»

Η εθνική ρύθμιση

- 10 Το άρθρο 37, παράγραφος 5, του κωδικοποιημένου κειμένου του νόμου περί του καθεστώτος των εργαζομένων (*texto refundido de la Ley del Estatuto de los trabajadores*), που κυρώθηκε με το νομοθετικό βασιλικό διάταγμα 1/1995, της 24ης Μαρτίου 1995 (*BOE* αριθ. 75, της 29ης Μαρτίου 1995, σ. 9654), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 39/1999, για τη διευκόλυνση της συμφιλίωσης της οικογενειακής και της επαγγελματικής ζωής των εργαζομένων (*Ley 39/1999 para promover la conciliación de la vida familiar y laboral de las personas trabajadoras*), της 5ης Νοεμβρίου 1999 (*BOE* αριθ. 266, της 6ης Νοεμβρίου 1999, σ. 38934, στο εξής: καθεστώς των εργαζομένων), ορίζει ότι όποιος έχει τη νόμιμη επιμέλεια και ασχολείται άμεσα με τη φροντίδα τέκνου ηλικίας κάτω των έξι ετών δικαιούται μείωση του ωραρίου εργασίας μέχρι το ένα τρίτο, κατ' ελάχιστον, και το ήμισυ κατ' ανώτατο όριο της διάρκειάς του, με ανάλογη μείωση του μισθού.
- 11 Κατά το άρθρο 139, παράγραφος 2, του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως (*Ley General de la Seguridad Social*), που κυρώθηκε με το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/1994, της 20ής Ιουνίου 1994 (*BOE* αριθ. 154, της 29ης Ιουνίου 1994, σ. 20658, στο εξής: ΓΝΚΑ), η οικονομική παροχή που εισπράττει ο εργαζόμενος που τελεί σε κατάσταση μόνιμης αναπηρίας, η οποία τον καθιστά ανίκανο να ασκήσει το σύννηθες επάγγελμά του είναι ισόβια σύνταξη. Η σύνταξη αυτή καθορίζεται στο άρθρο 140, παράγραφος 1, του ΓΝΚΑ σε ποσοστό 55 % της βάσεως που προκύπτει από τη διαίρεση, διά του 112, των βάσεων εισφοράς του εργαζομένου κατά τους 96 μήνες που προηγούνται της ημερομηνίας επελεύσεως του γεγονότος που γεννά το δικαίωμα προς παροχή.
- 12 Κατά το άρθρο 109, παράγραφος 1, του ΓΝΚΑ, η βάση εισφοράς για όλους τους κινδύνους και καταστάσεις που προστατεύονται υπό το γενικό σύστημα, περιλαμβανομένων και των ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών, συνιστάται από το σύνολο των αμοιβών, ανεξαρτήτως της μορφής ή του χαρακτηρισμού τους που ο εργαζόμενος δικαιούται να λαμβάνει κάθε μήνα ή από τη μηνιαία αμοιβή που λαμβάνει πράγματι αν το ποσό της τελευταίας αμοιβής είναι υψηλότερο, για την εργασία που παρέσχε ως μισθωτός.
- 13 Για να προσδιοριστεί η βάση εισφοράς που εφαρμόζεται σε περίπτωση μείωσης του χρόνου εργασίας στους εργαζομένους που έχουν την νόμιμη επιμέλεια τέκνου κάτω των έξι ετών, το οποίο και φροντίζουν, το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 2064/1995, σχετικά με τις εισφορές και τη ρύθμιση άλλων δικαιωμάτων κοινωνικής ασφαλίσεως

(Reglamento General sobre cotización y liquidación de otros derechos de la Seguridad Social), αναφέρεται στο σύστημα εισφορών που προβλέπουν οι συμβάσεις εργασίας μερικής απασχολήσεως. Το άρθρο 65 του εν λόγω βασιλικού διατάγματος, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης της κύριας δίκης, ορίζει ότι, για τους μισθωτούς που έχουν συνάψει συμβάσεις εργασίας μερικής απασχολήσεως και συμβάσεις «αντικατάστασης», η βάση εισφοράς καθορίζεται με κριτήριο την αμοιβή που έλαβε ο εργαζόμενος για τις ώρες κατά τις οποίες εργάστηκε.

- 14 Κατά το άρθρο 14 της απόφασης που διέπει την ειδική σύμβαση του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως (Orden por la que se regula el convenio especial en el Sistema de la Seguridad Social), της 18ης Ιουλίου 1991 (BOE αριθ. 181, της 30ής Ιουλίου 1991, σ. 25114), που εφαρμόζεται στα πρόσωπα τα οποία έχουν τη νόμιμη επιμέλεια ανηλίκου, οι εργαζόμενοι οι οποίοι βάσει του άρθρου 37, παράγραφος 5, του καθεστώτος των εργαζομένων εργάζονται κατά μερική απασχόληση, διότι ασχολούνται άμεσα με τη μέριμνα τέκνου κάτω των έξι ετών, με ανάλογη μείωση του μισθού τους, μπορούν να συνάψουν την ειδική σύμβαση προκειμένου να διατηρήσουν τις ίδιες βάσεις εισφοράς που είχαν πριν τη μείωση του χρόνου εργασίας. Οι εισφορές που οφείλονται βάσει αυτής της ειδικής συμφωνίας αντιστοιχούν στις ακόλουθες καταστάσεις και κινδύνους: σύνταξη, μόνιμη αναπηρία καθώς και θάνατος και επιβίωση κατόπιν συνήθους ασθενείας ή ατυχήματος πλην εργατικού ατυχήματος.

Η κύρια δίκη και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 15 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, από 17 Δεκεμβρίου 1986, η E. Gómez-Limón Sánchez-Camacho εργάστηκε ως βοηθητική διοικητική υπάλληλος κατά πλήρη απασχόληση στην Alcampo SA, επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον τομέα της διανομής μεγάλης κλίμακας.
- 16 Με την εν λόγω επιχείρηση είχε συμφωνηθεί ότι, από 6 Δεκεμβρίου 2001, η E. Gómez-Limón Sánchez-Camacho θα εργαζόταν κατά μερική απασχόληση σύμφωνα με τα ισχύοντα για τους εργαζομένους που έχουν τη νόμιμη επιμέλεια τέκνου κάτω των έξι

ετών, βάσει της τότε ισχύουσας νομοθεσίας και έτσι ο ημερήσιος χρόνος εργασίας της μειώθηκε κατά το ένα τρίτο.

- 17 Παράλληλα, η αμοιβή της E. Gómez-Limón Sánchez-Camacho και, εφόσον δεν είχε συνάψει ειδική σύμβαση, το ποσό των εισφορών που κατέβαλε τόσο η επιχείρηση όσο και η ενδιαφερομένη στο γενικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης μειώθηκαν κατά την ίδια αναλογία, δεδομένου ότι το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε ποσοστό της αμοιβής της.
- 18 Η E. Gómez-Limón Sánchez-Camacho, πάσχουσα από συνήθη ασθένεια κίνησε, λόγω σωματικών και λειτουργικών διαταραχών, διοικητική διαδικασία που κατέληξε στην απόφαση του INSS της 30ής Ιουνίου 2004, με την οποία αναγνωρίστηκε ότι πάσχει από μόνιμη ολική αναπηρία που καθιστά αδύνατη την άσκηση του συνήθους επαγγέλματός της και ότι δικαιούται σύνταξη σε ποσοστό 55 % μιας βάσεως ίσης προς 920,33 ευρώ μηνιαίως.
- 19 Ο υπολογισμός της βάσεως αυτής έγινε αναλόγως του ποσού των εισφορών που καταβλήθηκαν πράγματι κατά την περίοδο που λαμβάνεται υπόψη βάσει της νομοθεσίας η οποία διέπει τις παροχές, δηλαδή μεταξύ 1ης Νοεμβρίου 1998 και Νοεμβρίου 2004. Το ποσό αυτό περιελάμβανε όλες τις εισφορές που είχε καταβάλει η E. Gómez-Limón Sánchez-Camacho και ο εργοδότης της.
- 20 Η ενδιαφερομένη προσέφυγε στο Juzgado de lo Social nº 30 de Madrid ενώπιον του οποίου υποστήριξε ότι, ακόμη και αν στον υπολογισμό λαμβάνονται υπόψη οι πράγματι καταβληθείσες εισφορές, οι εισφορές αυτές μειώθηκαν αναλόγως της μειώσεως του μισθού της λόγω της μειώσεως του χρόνου εργασίας της κατά την περίοδο της γονικής άδειας που της χορηγήθηκε προκειμένου να ασχοληθεί με τη μέριμνα ανηλίκου τέκνου, ενώ η σύνταξή της έπρεπε να υπολογιστεί βάσει του ποσού των εισφορών που αντιστοιχούν σε εργασία κατά πλήρη απασχόληση. Υποστηρίζει ότι ο υπολογισμός που εφαρμόστηκε στην περίπτωση της στερεί την πρακτική αποτελεσματικότητα από ένα μέτρο που έχει ως στόχο να προωθήσει την ισότητα ενώπιον του νόμου και να εξαλείψει τις διακρίσεις λόγω φύλου.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές το Juzgado de lo Social nº 30 de Madrid ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχοντας υπόψη ότι η χορήγηση της γονικής άδειας κατά τον τρόπο και την έκταση που ελεύθερα έχει καθορίσει κάθε κράτος μέλος, εντός των ελαχίστων ορίων που επιβάλλει η οδηγία [96/34], είναι εκ φύσεως μέτρο προαγωγής της ισότητας, είναι δυνατόν, σε περίπτωση μείωσης του ωραρίου εργασίας και του μισθού για την ανατροφή ανήλικων τέκνων, να θίγει τα υπό κτήση δικαιώματα του εργαζόμενου ή της εργαζόμενης που απολαμβάνει γονική άδεια και είναι δυνατό να επικαλεστούν οι ιδιώτες ενώπιον των θεσμικών οργάνων ενός κράτους μέλους την αρχή της διατήρησης των κεκτημένων δικαιωμάτων ή των δικαιωμάτων που είναι υπό κτήση;

- 2) Ειδικότερα, περιλαμβάνει η φράση “κεκτημένα δικαιώματα ή τα δικαιώματα που είναι υπό κτήση” της παραγράφου 6 της ρήτρας 2 της ίδιας οδηγίας, δικαιώματα μόνο σε σχέση με τους όρους εργασίας και καλύπτει μόνο τη συμβατική σχέση εργασίας με τον εργοδότη ή, αντιθέτως, αφορά επίσης τη διατήρηση των κεκτημένων δικαιωμάτων ή των υπό κτήση δικαιωμάτων στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, και μπορεί η απαίτηση της “συνέχειας των δικαιωμάτων στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης για τους διαφόρους κινδύνους” της παραγράφου 8, της ρήτρας 2 (της συμφωνίας-πλασιού για τη γονική άδεια) να θεωρηθεί εκπληρωθείσα με το εξεταζόμενο σύστημα που εφαρμόστηκε από τις εθνικές αρχές και είναι το δικαίωμα στη συνέχεια των κοινωνικών παροχών επαρκώς σαφές και συγκεκριμένο ώστε να μπορεί να προβληθεί ενώπιον των κρατικών αρχών κράτους μέλους;

- 3) Είναι συμβατή προς τις κοινοτικές διατάξεις η εθνική νομοθεσία η οποία, κατά την περίοδο μείωσης του ωραρίου εργασίας λόγω γονικής άδειας, μειώνει τη σύνταξη αναπηρίας που πρέπει να καταβάλλεται σε σύγκριση με αυτήν που θα έπρεπε να καταβληθεί πριν την εν λόγω άδεια και μειώνει επίσης την αποζημίωση και την απόκτηση μελλοντικών παροχών κατ’ αναλογία της μείωσης του ωραρίου εργασίας και του μισθού;

- 4) Δεδομένης της υποχρέωσης των εθνικών δικαστηρίων να ερμηνεύουν το εθνικό δίκαιο υπό το φως των υποχρεώσεων που απορρέουν από την οδηγία, προκειμένου να επιτευχθούν κατά το μεγαλύτερο δυνατό μέτρο οι στόχοι που επιδιώκει η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση, πρέπει η υποχρέωση αυτή να εφαρμόζεται επίσης ως προς τη συνέχεια των παροχών κοινωνικής ασφάλισης κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας και συγκεκριμένα στις περιπτώσεις που γίνεται χρήση μερικής άδειας ή μείωσης του ωραρίου εργασίας, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση.
- 5) Υπό τις περιστάσεις της παρούσας διαφοράς, μπορεί η μείωση όσον αφορά την αναγνώριση και την καταβολή παροχών κοινωνικής ασφάλισης κατά την περίοδο της γονικής άδειας να θεωρηθεί ως άμεση ή έμμεση δυσμενής διάκριση, αντίθετη προς τις διατάξεις της οδηγίας 79/7 και προς την επιταγή περί ισότητας και απαγορεύσεως των διακρίσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών σύμφωνα με τις παραδόσεις που είναι κοινές στα κράτη μέλη, στο μέτρο που η εν λόγω αρχή πρέπει να έχει εφαρμογή όχι μόνον στις συνθήκες εργασίας αλλά και στη δημόσια αποστολή της κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 22 Το INSS και η Ισπανική Κυβέρνηση θεωρούν ότι το πρώτο ερώτημα πρέπει να κριθεί απαράδεκτο.
- 23 Υποστηρίζουν ότι το ερώτημα αυτό, που διατυπώνεται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, είναι αόριστο. Συγκεκριμένα δεν αναφέρεται η ενδεχόμενη ιδιαίτερη κατάσταση που θα μπορούσε να επηρεάσει τα υπό κτήση δικαιώματα των εργαζομένων που τελούν σε γονική άδεια.

- 24 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 234 ΕΚ, που στηρίζεται σε σαφή διάκριση των λειτουργιών μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, κάθε εκτίμηση των επίδικων περιστατικών εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου. Ομοίως, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής απόφασης, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής απόφασης για την έκδοση της δικής του απόφασης όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να απαντήσει (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2003, C-326/00, ΙΚΑ, Συλλογή 2003, σ. I-1703, σκέψη 27, της 12ης Απριλίου 2005, C-145/03, Keller, Συλλογή 2005, σ. I-2529, σκέψη 33, και της 22ας Ιουνίου 2006, C-419/04, Conseil général de la Vienne, Συλλογή 2006, σ. I-5645, σκέψη 19).
- 25 Πάντως, το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, οφείλει να ερευνά τις συνθήκες υπό τις οποίες του έχουν υποβληθεί τα ερωτήματα από τον εθνικό δικαστή προκειμένου να ελέγξει κατά πόσον είναι αρμόδιο να απαντήσει (βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1981, 244/80, Foglia, Συλλογή 1981, σ. 3045, σκέψη 21). Η άρνηση απαντήσεως σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου τότε μόνον είναι δυνατή όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο, δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμα όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 39, και της 22ας Ιανουαρίου 2002, C-390/99, Canal Satellite Digital, Συλλογή 2002, σ. I-607, σκέψη 19).
- 26 Εν προκειμένω, η κύρια δίκη αφορά τα δικαιώματα συντάξεως μόνιμης αναπηρίας που απέκτησε η εργαζομένη κατά τη διάρκεια γονικής άδειας μερικής απασχόλησης που έλαβε, δηλαδή για περίοδο κατά την οποία οι εισφορές στο εκ του νόμου σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως στο οποίο υπαγόταν καταβλήθηκαν κατ' αναλογία προς τον μισθό που έλαβε, κατάσταση η οποία είχε ως συνέπεια τη χορήγηση στην ενδιαφερομένη συντάξεως χαμηλότερης από εκείνη την οποία θα εδικαιούτο αν είχε συνεχίσει να εργάζεται κατά πλήρη απασχόληση.
- 27 Επομένως, με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία, αφενός, μήπως, όσον αφορά τη γονική άδεια η ρήτρα 2, σημείο 6, της συμφωνίας-πλαίσου για

τη γονική άδεια δεν επιτρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό της συντάξεως μόνιμης αναπηρίας του εργαζομένου οι καταβληθείσες εισφορές που είχαν μειωθεί κατ' αναλογία του μισθού τον οποίο εισέπραξε ο εργαζόμενος κατά την περίοδο αυτή και απαιτεί να ληφθούν υπόψη οι εισφορές που αντιστοιχούν σε πλήρη αμοιβή. Αφετέρου, ερωτά αν η ρήτρα αυτή μπορεί να προβληθεί από ιδιώτες ενώπιον εθνικού δικαστηρίου κατά των δημοσίων αρχών.

- 28 Προκύπτει συνεπώς ότι το πρώτο προδικαστικό ερώτημα έχει σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς στην κύρια δίκη όπως προσδιορίζεται από το αιτούν δικαστήριο και η απάντηση που θα δοθεί μπορεί να είναι χρήσιμη στο εν λόγω δικαστήριο για να κρίνει αν έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα η συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια.
- 29 Κατά συνέπεια, το πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτό.

Επί του πρώτου και του τετάρτου ερωτήματος

- 30 Για να δοθεί χρήσιμη απάντηση που θα βοηθήσει το αιτούν δικαστήριο να επιλύσει τη διαφορά της κύριας δίκης, πρέπει να αναδιατυπωθούν το πρώτο, το δεύτερο και το τέταρτο ερώτημα, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει δύο σκέλη, και να εξεταστούν τα τέσσερα ερωτήματα ανάλογα με τα ζητήματα που εγείρουν και σε διαφορετική σειρά από αυτήν κατά την οποία υποβλήθηκαν.
- 31 Σχετικά με το πρώτο σκέλος του δευτέρου ερωτήματος, διαπιστώνεται ότι υποβάλλεται σε στενή σχέση με το πρώτο ερώτημα, όπως αυτό διευκρινίζεται στη σκέψη 27 της παρούσας απόφασης, ενδεικνύται δε να εξεταστούν σε σχέση με το πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματος, το τρίτο ερώτημα και το δεύτερο σκέλος του τετάρτου ερωτήματος.

Επί του δευτέρου σκέλους του πρώτου ερωτήματος

- 32 Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατά τα ουσιαστικά αν η ρήτρα 2, σημείο 6, της συμφωνίας-πλαίσου μπορεί να προβληθεί από ιδιώτες ενώπιον εθνικού δικαστηρίου κατά των δημοσίων αρχών.
- 33 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες διατάξεις οδηγίας εμφανίζονται από απόψεως περιεχομένου ως απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς, οι ιδιώτες μπορούν να τις επικαλούνται έναντι του Δημοσίου, μεταξύ άλλων, και όταν αυτό ενεργεί ως εργοδότης (βλ., ιδίως, υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1986, 152/84, Marshall, Συλλογή 1986, σ. 723, σκέψεις 46 και 49, C-187/00, της 20ής Μαρτίου 2003, Kutz-Bauer, Συλλογή 2003, σ. I-2741, σκέψεις 69 και 71, καθώς και της 15ης Απριλίου 2008, C-268/06, Impact, Συλλογή 2008, σ. I-2483, σκέψη 57).
- 34 Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, η νομολογία αυτή μπορεί να εφαρμοσθεί επί συμφωνιών, όπως η συμφωνία-πλαίσιο, οι οποίες υπήρξαν αποτέλεσμα διαλόγου που διεξήχθη, βάσει του άρθρου 139, παράγραφος 1, ΕΚ, μεταξύ κοινωνικών εταίρων σε κοινοτικό επίπεδο και η οποία τέθηκε σε εφαρμογή, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, με οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της οποίας και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος (βλ. αποφάσεις Impact, προπαρατεθείσα, σκέψη 58, και της 23ης Απριλίου 2009, C-378/07 έως C-380/07, Αγγελιδάκη κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-3071, σκέψη 195).
- 35 Η ρήτρα 2, σημείο 6, της συμφωνίας-πλαίσου για τη γονική άδεια επιβάλλει την υποχρέωση να διατηρούνται ως έχουν μέχρι τέλους της γονικής άδειας τα κεκτημένα δικαιώματα και τα δικαιώματα που είναι υπό κτήση από τον εργαζόμενο κατά την ημερομηνία έναρξης της γονικής άδειας, καθώς και την υποχρέωση να ισχύουν τα δικαιώματα αυτά με τη λήξη της γονικής άδειας συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών που έχουν επέλθει εν τω μεταξύ.

- 36 Η εν λόγω ρήτρα 2, σημείο 6, που σκοπεύει να αποτρέψει την προσβολή των δικαιωμάτων των εργαζομένων που αποφάσισαν να λάβουν γονική άδεια, υποχρεώνει γενικώς και απεριφράστως τόσο τις εθνικές αρχές όσο και τους εργοδότες να αναγνωρίζουν τα κεκτημένα δικαιώματα και τα δικαιώματα που είναι υπό κτήση κατά την έναρξη της γονικής άδειας και να μεριμνούν ώστε, με τη λήξη της άδειας, οι εργαζόμενοι να μπορούν να συνεχίσουν να αποκτούν δικαιώματα ως εάν δεν είχε μεσολαβήσει η άδεια. Επομένως, το περιεχόμενο της ρήτρας 2, σημείο 6, της συμφωνίας-πλασιού είναι αρκούντως σαφές ώστε να μπορεί να προβληθεί η διάταξη αυτή από το άτομο και να εφαρμοστεί από τον δικαστή (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1986, 152/84, Marshall, Συλλογή 1986, σ. 723, σκέψη 52).
- 37 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος αρμόζει η απάντηση ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων τη ρήτρα 2, σημείο 6, της συμφωνίας-πλασιού για τη γονική άδεια.

Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου ερωτήματος, του πρώτου σκέλους του δεύτερου ερωτήματος, του τρίτου ερωτήματος και του δεύτερου σκέλους του τετάρτου ερωτήματος

- 38 Με το πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματος, το πρώτο σκέλος του δεύτερου ερωτήματος, το τρίτο ερώτημα και το δεύτερο σκέλος του τετάρτου ερωτήματος που πρέπει να συνεξετασθούν, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατά τα ουσιώδη μήπως η ρήτρα 2, σημεία 6 και 8, της συμφωνίας-πλασιού για τη γονική άδεια δεν επιτρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της συντάξεως μόνιμης αναπηρίας του εργαζομένου το γεγονός ότι έλαβε γονική άδεια μερικής απασχολήσεως κατά την οποία κατέβαλε εισφορές και απέκτησε δικαιώματα συντάξεως αναλόγως του μισθού που εισέπραξε, πράγμα που έχει ως συνέπεια τη χορήγηση συντάξεως χαμηλότερης από αυτήν που θα ελάμβανε αν είχε συνεχίσει να εργάζεται κατά πλήρη απασχόληση.
- 39 Τόσο από τη διατύπωση της ρήτρας 2, σημείο 6, της συμφωνίας-πλασιού για τη γονική άδεια όσο και από την αλληλουχία στην οποία εντάσσεται προκύπτει ότι η διάταξη αυτή έχει ως αντικείμενο να αποτρέψει την απώλεια δικαιωμάτων που πηγάζουν από τη σχέση εργασίας, κεκτημένων ή υπό κτήση, τα οποία έχει ήδη ο εργαζόμενος κατά την έναρξη της γονικής άδειας και να εξασφαλίσει ότι, με τη λήξη της άδειας αυτής, ο εργαζόμενος θα βρεθεί, όσον αφορά τα δικαιώματα αυτά, στην ίδια κατάσταση με

αυτήν στην οποία βρισκόταν πριν από την άδεια. Τα εν λόγω δικαιώματα που πηγάζουν από τη σχέση εργασίας είναι αυτά που είχε ο εργαζόμενος κατά την ημερομηνία ενάρξεως της άδειας.

40 Ωστόσο, η ρήτρα 2, σημείο 6, της συμφωνίας-πλαisiού για τη γονική άδεια δεν ρυθμίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από τη σχέση εργασίας κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας τα οποία καθορίζονται, βάσει της ρήτρας 2, σημείο 7, από τα κράτη μέλη και/ή από τους κοινωνικούς εταίρους. Η ρήτρα αυτή δηλαδή παραπέμπει στην εθνική νομοθεσία και στις συλλογικές συμβάσεις για τον καθορισμό του καθεστώτος της σύμβασης ή της εργασιακής σχέσης, περιλαμβανομένου και του ζητήματος κατά πόσο ο εργαζόμενος συνεχίζει, στην περίοδο της άδειας αυτής, να αποκτά δικαιώματα έναντι του εργοδότη καθώς και στο πλαίσιο συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης επαγγελματιών.

41 Η συνέχιση της αποκτήσεως μελλόντων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας δεν ρυθμίζεται ρητά στη συμφωνία-πλαisiού για τη γονική άδεια. Πάντως η ρήτρα 2, σημείο 8, της συμφωνίας-πλαisiού παραπέμπει στην εθνική νομοθεσία για την εξέταση και τον προσδιορισμό όλων των θεμάτων κοινωνικής ασφάλισης που συνδέονται με τη συμφωνία. Συνεπώς, το μέτρο στο οποίο ο εργαζόμενος θα συνεχίσει να αποκτά δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης κατά τη διάρκεια γονικής άδειας μερικής απασχολήσεως καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

42 Εν πάση περιπτώσει, να μεν τόσο το σημείο 10 όσο και το σημείο 11 των γενικών εκτιμήσεων της συμφωνίας-πλαisiού για τη γονική άδεια, όπως και η ρήτρα 2, σημείο 8, αυτής, κάνουν λόγο για διατήρηση των παροχών κοινωνικής ασφάλισης κατά την περίοδο της γονικής άδειας του εργαζομένου, χωρίς ωστόσο να επιβάλλουν συγκεκριμένη συναφή υποχρέωση στα κράτη μέλη, πλην όμως η απόκτηση δικαιωμάτων για μέλλουσες παροχές κοινωνικής ασφάλισης από τον εργαζόμενο κατά την περίοδο αυτή δεν μνημονεύεται στη συμφωνία-πλαisiού.

43 Επομένως η ρήτρα 2, σημεία 6 και 8, της συμφωνίας-πλαisiού δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν στους εργαζομένους ότι κατά την περίοδο στην οποία τελούν σε γονική άδεια μερικής απασχολήσεως θα συνεχίσουν να αποκτούν δικαιώματα για

μέλλουσες παροχές κοινωνικής ασφάλισης στον ίδιο βαθμό που θα τα αποκτούσαν αν είχαν συνεχίσει να εργάζονται κατά πλήρη απασχόληση.

- 44 Κατά συνέπεια, στο πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματος, στο πρώτο σκέλος του δεύτερου ερωτήματος, στο τρίτο ερώτημα και στο δεύτερο σκέλος του τετάρτου ερωτήματος αρμόζει η απάντηση ότι η ρήτρα 2, σημεία 6 και 8, της συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια δεν εμποδίζει να λαμβάνεται υπόψη, για τον υπολογισμό της συντάξεως μόνιμης αναπηρίας του εργαζομένου, το γεγονός ότι ο εργαζόμενος έλαβε γονική άδεια μερικής απασχολήσεως κατά την οποία κατέβαλε εισφορές και απέκτησε δικαιώματα συντάξεως αναλόγως του μισθού που εισέπραξε.

Επί του πρώτου σκέλους του τετάρτου ερωτήματος και του δεύτερου σκέλους του δεύτερου ερωτήματος

- 45 Με το πρώτο σκέλος του τετάρτου ερωτήματος και το δεύτερο σκέλος του δεύτερου ερωτήματος που πρέπει να συνεξετασθούν, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατά τα ουσιώδη αν η ρήτρα 2, σημείο 8, της συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια έχει την έννοια ότι επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέψουν τη συνέχιση της εισπράξεως παροχών κοινωνικής ασφάλισης κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας και αν οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεσθούν τη ρήτρα αυτή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου κατά των δημοσίων αρχών.
- 46 Συναφώς υπογραμμίζεται, αφενός, ότι η ρήτρα 2, σημείο 3, της συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια παραπέμπει στον νόμο και/ή στις συλλογικές συμβάσεις, στα κράτη μέλη, για τον καθορισμό των προϋποθέσεων πρόσβασης και τον τρόπο εφαρμογής της γονικής άδειας. Πάντως ο καθορισμός αυτός γίνεται με τήρηση των ελαχίστων επιταγών της συμφωνίας.

- 47 Αφετέρου, ναι μεν η ρήτρα 2, σημείο 8, της συμφωνίας-πλαίσιου για τη γονική άδεια παραπέμπει επίσης στη νομοθεσία των κρατών μελών για την εξέταση και τον καθορισμό όλων των θεμάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που συνδέονται με τη συμφωνία, πλην όμως τους συνιστά μόνο να λάβουν υπόψη τη σημασία της συνέχισης των δικαιωμάτων στις παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως για τους διαφόρους κινδύνους, κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας, ιδίως στην υγειονομική περίθαλψη.
- 48 Εξάλλου, τόσο η διατύπωση της ρήτρας 2, σημείο 8, όσο και το γεγονός ότι η συμφωνία-πλαίσιο συνήφθη από τους κοινωνικούς εταίρους εκπροσωπούμενους από διεπαγγελματικές οργανώσεις αποδεικνύουν ότι η συμφωνία δεν μπορούσε να επιβάλλει υποχρεώσεις στα εθνικά ταμεία κοινωνικής ασφαλίσεως τα οποία δεν ήταν συμβαλλόμενοι στη συμφωνία αυτή.
- 49 Επί πλέον, κατά το σημείο 11 των γενικών εκτιμήσεων της συμφωνίας-πλαίσιου για τη γονική άδεια, τα κράτη μέλη οφείλουν, όταν αυτό κριθεί ενδεδειγμένο, λαμβανομένων υπόψη των εθνικών συνθηκών και της δημοσιονομικής κατάστασης, να προβλέψουν τη διατήρηση ως έχουν των δικαιωμάτων σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης κατά την ελάχιστη διάρκεια γονικής άδειας.
- 50 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η ρήτρα 2, σημείο 8, δεν επιβάλλει υποχρέωση στα κράτη μέλη να προβλέψουν, κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας, τη συνέχιση της λήψεως από τον εργαζόμενο παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως και δεν καθορίζει δικαιώματα υπέρ των εργαζομένων. Συνεπώς, και χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί αν η ρήτρα αυτή περιέχει διατάξεις απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως σαφείς, δεν μπορεί να προβληθεί από τα άτομα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων κατά των δημοσίων αρχών.
- 51 Κατά συνέπεια, στο πρώτο σκέλος του τετάρτου ερωτήματος και στο δεύτερο σκέλος του δευτέρου ερωτήματος αρμόζει η απάντηση ότι η ρήτρα 2, σημείο 8, της συμφωνίας-πλαίσιου για τη γονική άδεια δεν επιβάλλει υποχρεώσεις στα κράτη μέλη εκτός της υποχρεώσεως εξετάσεως και καθορισμού των θεμάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που συνδέονται με τη συμφωνία-πλαίσιο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Ειδικότερα, δεν τα υποχρεώνει να προβλέψουν, κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας, τη συνέχιση

της λήψεως παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως. Οι ιδιώτες δεν μπορούν να επικαλεστούν την εν λόγω ρήτρα 2, σημείο 8, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων κατά των δημοσίων αρχών.

Επί του πέμπτου ερωτήματος

- 52 Με το πέμπτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατά τα ουσιώδη μήπως η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, και ειδικότερα η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως κατά την έννοια της οδηγίας 79/7, δεν επιτρέπει, κατά την περίοδο της γονικής άδειας μερικής απασχολήσεως, να αποκτήσει ο εργαζόμενος δικαιώματα για σύνταξη μόνιμης αναπηρίας κατ' αναλογία του πραγματικού χρόνου εργασίας και του μισθού που εισέπραξε και όχι ως αν είχε εργασθεί κατά πλήρη απασχόληση.
- 53 Επιβάλλεται εξ αρχής η διαπίστωση ότι μια εθνική νομοθεσία όπως η επίδικη στην κύρια δίκη δεν ενέχει άμεση δυσμενή διάκριση, εφόσον εφαρμόζεται αδιακρίτως στους εργαζομένους, άνδρες και γυναίκες. Πρέπει επομένως να εξετασθεί αν μπορεί να συνιστά έμμεση διάκριση.
- 54 Κατά πάγια νομολογία, έμμεση διάκριση υπάρχει οσάκις η εφαρμογή εθνικού μέτρου, καίτοι αυτό διατυπώνεται κατά τρόπο ουδέτερο, στην πραγματικότητα αποβαίνει δυσμενής για μεγαλύτερο αριθμό γυναικών παρά ανδρών (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 27ης Οκτωβρίου 1998, C-411/96, Boyle κ.λπ., Συλλογή 1998, σ. I-6401, σκέψη 76, και της 21ης Οκτωβρίου 1999, C-333/97, Lewen, Συλλογή 1999, σ. I-7243, σκέψη 34).
- 55 Συναφώς, διαπιστώνεται, όπως παρατηρεί το αιτούν δικαστήριο ότι, προκειμένου να αφοσιωθούν στη μόρφωση των τέκνων, οι γυναίκες επιλέγουν πολύ συχνότερα από τους άνδρες να εργαστούν κατά μερική απασχόληση για ορισμένη περίοδο με ανάλογη μείωση του μισθού, πράγμα που έχει ως συνέπεια τη μείωση των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που πηγάζουν από την εργασιακή σχέση.

- 56 Επίσης, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η δυσμενής διάκριση συνίσταται στην εφαρμογή διαφορετικών κανόνων σε συγκρίσιμες καταστάσεις ή στην εφαρμογή του ίδιου κανόνα σε διαφορετικές καταστάσεις (βλ., ιδίως, προαναφερθείσες αποφάσεις Boyle, σκέψη 39, και Lewen, σκέψη 36).
- 57 Ακριβώς όμως ο εργαζόμενος που λαμβάνει τη γονική άδεια που του αναγνωρίζει η οδηγία 96/34, η οποία θέτει σε εφαρμογή τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια, σύμφωνα με κάποιον από τους τρόπους που καθορίζει το εθνικό δίκαιο ή κάποια συλλογική σύμβαση, εργαζόμενος, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, κατά μερική απασχόληση, βρίσκεται σε ιδιαίτερη κατάσταση που δεν μπορεί να εξομοιωθεί με την κατάσταση του άνδρα ή της γυναίκας που εργάζεται κατά πλήρη απασχόληση (βλ., κατ' αυτή την έννοια και κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση Lewen, σκέψη 37).
- 58 Η επίμαχη στην κυρία δίκη εθνική ρύθμιση προβλέπει ότι το ποσό της συντάξεως μόνιμης αναπηρίας υπολογίζεται βάσει των εισφορών που κατέβαλαν πράγματι ο εργοδότης και ο εργαζόμενος κατά την περίοδο αναφοράς, εν προκειμένω τα οκτώ έτη που προηγούνται της επελεύσεως του κινδύνου. Στο μέτρο που, κατά την περίοδο της γονικής άδειας μερικής απασχόλησης, ο εργαζόμενος λαμβάνει χαμηλότερο μισθό λόγω της μειώσεως του χρόνου εργασίας του, οι εισφορές, που αντιπροσωπεύουν ποσοστό του μισθού, μειώνονται και αυτές, από το γεγονός δε αυτό προκύπτει διαφορά ως προς την απόκτηση δικαιωμάτων για μέλλουσες παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως μεταξύ των εργαζομένων κατά πλήρη απασχόληση και αυτών που τελούν σε γονική άδεια μερικής απασχόλησεως.
- 59 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν αντιτίθεται στον υπολογισμό συντάξεως γήρατος βάσει του κανόνα της χρονικής αναλογίας σε περίπτωση εργασίας με μειωμένο ωράριο. Συγκεκριμένα, πέραν του αριθμού των ετών υπηρεσίας ενός υπαλλήλου, η λήψη υπόψη του πραγματικού χρόνου εργασίας κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του εν λόγω υπαλλήλου, σε σύγκριση προς τον χρόνο εργασίας ενός υπαλλήλου ο οποίος απασχολήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του με πλήρες ωράριο, αποτελεί κριτήριο αντικειμενικό και ξένο προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου, το οποίο επιτρέπει την αναλογική μείωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του υπαλλήλου (βλ., στον τομέα της δημόσιας υπηρεσίας, απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2003, C-4/02 και C-5/02, Schönheit και Becker, Συλλογή 2003, σ. I-12575, σκέψεις 90 και 91).

- 60 Σημειωτέον επιπλέον ότι η οδηγία 79/7, κατά την πρώτη αιτιολογική σκέψη και το άρθρο 1 αυτής, αφορά απλώς την προοδευτική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να εξαιρούν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας την απόκτηση δικαιωμάτων επί παροχών κοινωνικής ασφάλισης στο πλαίσιο συστημάτων εκ του νόμου μετά από περιόδους διακοπής της εργασίας λόγω εκπαιδύσεως των τέκνων.
- 61 Συνεπώς, η ρύθμιση που διέπει την απόκτηση δικαιωμάτων επί παροχών κοινωνικής ασφάλισης στη διάρκεια περιόδων διακοπής της εργασίας λόγω της εκπαιδύσεως των τέκνων εξακολουθεί να εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών (βλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 1991, C-31/90, Johnson, Συλλογή 1991, σ. I-3723, σκέψη 25).
- 62 Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει ότι η οδηγία 79/7 σε καμιά περίπτωση δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να χορηγούν πλεονεκτήματα στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης σε πρόσωπα που ανέθρεψαν τα τέκνα τους ή να προβλέπουν δικαιώματα επί παροχών μετά από περιόδους διακοπής της εργασίας λόγω μορφώσεως των τέκνων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1994, C-297/93, Grau-Hupka, Συλλογή 1994, σ. I-5535, σκέψη 27).
- 63 Κατά συνέπεια, στο πέμπτο ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών, και ειδικότερα η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης κατά την έννοια της οδηγίας 79/7, δεν αντιτίθεται στην εκ μέρους του εργαζομένου και κατά την περίοδο γονικής άδειας με μειωμένο ωράριο απόκτηση δικαιωμάτων για σύνταξη μόνιμης αναπηρίας κατ' αναλογία του χρόνου εργασίας που παρέσχε και του μισθού που εισέπραξε και όχι ως εάν είχε εργασθεί κατά πλήρη απασχόληση.

Επί των δικαστικών εξόδων

64 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόδιοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεσθούν τη ρήτρα 2, σημείο 6, που συνήφθη στις 14 Δεκεμβρίου 1959 και προσαρτάται στην οδηγία 96/34/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 1996, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια, από την UNICE, τη CEEP και τη CES, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.
- 2) Η ρήτρα 2, σημεία 6 και 8, της συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια δεν εμποδίζει να λαμβάνεται υπόψη, για τον υπολογισμό της συντάξεως μόνιμης αναπηρίας του εργαζομένου, το γεγονός ότι ο εργαζόμενος έλαβε γονική άδεια μερικής απασχολήσεως κατά την οποία κατέβαλε εισφορές και απέκτησε δικαιώματα συντάξεως αναλόγως του μισθού που εισέπραξε.
- 3) Η ρήτρα 2, σημείο 8, της συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια δεν επιβάλλει υποχρεώσεις στα κράτη μέλη εκτός της υποχρέωσης εξετάσεως και καθορισμού των θεμάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που συνδέονται με τη συμφωνία-πλαίσιο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Ειδικότερα, δεν τα υποχρεώνει να προβλέψουν, κατά τη διάρκεια της γονικής άδειας, τη συνέχιση της εισπράξεως παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως. Οι ιδιώτες δεν μπορούν να επικαλεστούν την εν λόγω ρήτρα 2, σημείο 8, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων κατά των δημοσίων αρχών.

- 4) Η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών, και ειδικότερα η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης κατά την έννοια της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, σχετικά με την προοδευτική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, δεν αντιτίθεται στην εκ μέρους του εργαζομένου και κατά την περίοδο γονικής άδειας με μειωμένο ωράριο απόκτηση δικαιωμάτων για σύνταξη μόνιμης αναπηρίας κατ' αναλογία του χρόνου εργασίας που παρέσχε και του μισθού που εισέπραξε και όχι ως εάν είχε εργασθεί κατά πλήρη απασχόληση.

(υπογραφές)